

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poronhoitajien sijaisavusta ja maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki poronhoitajien sijaisavusta. Sijaisapujärjestelmä olisi pääosin vastaava kuin vuoden 2014 sijaisapujärjestelmässä ja vuosina 2010—2012 toteutetussa määräaikaisessa kokeilussa.

Ehdotettu laki koskisi poronhoitajaa, jolla on maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu pakollinen maatalousyrittäjän eläkevakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi. Lisäksi hänen pitäisi omistaa vähintään 50 lukuporoa yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan alle 18-vuotiaan henkilön kanssa, joka elää vakinaisesti hänen taloudessaan.

Poronhoitaja hankkisi itselleen haluamansa sijaisen silloin, kun hän tarvitsee poronhoitotöihin sijaisapua sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden johdosta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaisi si-

jaisapujärjestelmän mukaisen korvauksen palvelun tuottajalle valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Kustannuksia voitaisiin korvata, jos ne ovat aiheutuneet sellaisten sijaisapuajankohtana välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse suorittanut ilman työkyvyttömyyttä omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjän eläkelakia siten, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtäviin lisätään poronhoitajien sijaisapujärjestelmän toimenpanoon liittyvät tehtävät.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Nykytilan arviointi.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
4 ASIAN VALMISTELU.....	6
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	7
1.1 Laki poronhoitajien sijaisavusta.....	7
1.2 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta.....	14
2 VOIMAANTULO.....	14
LAKIEHDOTUKSET.....	15
Laki poronhoitajien sijaisavusta.....	15
Laki maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta.....	20
LIITE.....	21
RINNAKKAISTEKSTI.....	21
Laki maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta.....	21

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Poronhoidolla on suuri merkitys poronhoitoalueelle. Se turvaa Pohjois-Suomen muuttopuolueiden asutuksen säilymistä ja on saamelaisen kulttuurin säilyttämisen välttämättömän edellytys. Poronhoitotyö on muuttunut entistä sitovammaksi ja poronhoitajien työ määrä on kasvanut. Lisäksi poronhoitajien keski-ikä on kohonnut, mikä osaltaan vaikuttaa heidän työssä jaksamiseensa.

Poronhoitajien sijaisapua toteutettiin kokeiluluonteisesti vuosina 2010—2012 poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain (1265/2009) mukaisesti. Kokeilun toimeenpanosta vastasi Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela). Vuonna 2013 poronhoitajilla ei ollut lakiin perustuvaa mahdollisuutta saada sijaisapua, mutta tällä hetkellä on voimassa määräaikainen laki poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 (968/2013).

Nykyinen järjestelmä toimii pääosin samalla tavalla kuin sitä edeltänyt kokeilu. Laki poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 koskee poronhoitajaa, jolla on maatalousyrittäjän eläkelaiassa (1280/2006) tarkoitettu pakollinen maatalousyrittäjän eläkevakuutus tai viireillä hakemus sen saamiseksi. Lisäksi poronhoitajan pitää omistaa vähintään 50 luku-poroa yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan alle 18-vuotiaan henkilön kanssa, joka elää vakinaisesti hänen taloudessaan.

Mela korvaa poronhoitajalle valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa kustannuksia, jotka aiheutuvat poronhoitajalle vuonna 2014 siitä, että hän hankkii itselleen sijaisen poronhoitotöihin. Edellytyksenä on, että sijaisavun tarve johtuu hänen sairauden tai tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestään.

Korvauksen enimmäismäärä on ollut kokeilulaissa ja myös voimassa olevassa laissa vuoden 2010 tasossa 17 euroa tunnilta. Vuoden 2014 tasossa korvauksen määrä on 18,64 euroa. Korvattavien sijaisaputuntien enim-

mäismäärä on 150 tuntia poronhoitajaa kohden. Kustannuksia voidaan korvata, jos ne ovat aiheutuneet sellaisten sijaisapuajankohdista välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse suorittanut ilman työkyvyttömyyttä omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun.

Sijaisapua on korvattu elokuun 2014 loppuun mennessä 80 poronhoitajalle. Maksettujen korvausten yhteismäärä on noin 165 100 euroa. Korvattuja sijaisaputunteja on yhteensä 8 877 eli keskimäärin 111 tuntia sijaisavun saajaa kohti. Sijaisavun käyttö vuonna 2014 on ollut hiukan runsaampaa kuin vastaavana aikana vuonna 2012. Silloin korvausta oli elokuun loppuun mennessä maksettu 78 poronhoitajalle yhteensä 131 100 euroa. Sijaisaputunteja oli 7 477 eli keskimäärin noin 96 tuntia poronhoitajaa kohti.

1.2 Nykytilan arviointi

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan oli kirjattu, että poronhoitajien sijaisapukokeilusta laaditaan selvitys ja arvioidaan kokeilun vakinaistamisedytykset.

Melassa laadittiin kokeilusta selvitys, joka valmistui helmikuun lopussa 2012. Selvityksen mukaan kokeilu on osoittanut, että poronhoitajien sijaisapu on poronhoitajille tarpeellinen, joten se olisi perusteltua säätää pysyväksi järjestelmäksi. Sijaisavun vakinaistaminen tukisi poronhoitajien työssä jaksamista ja vähentäisi ennen aikaisia eläkkeelle siirtymisiä. Se lisäisi myös poronhoitajien yhdenvertaisuutta suhteessa muiden tuotantoeläinten kasvattajiin kuten maatalousyrittäjiin ja turkistuottajiin.

Porojen talvitarhaus on vakiintunut joka talviseksi käytännöksi etenkin poronhoitoalueen keski- ja eteläosassa. Tarhoissa olevat porot ovat talvisin täysin riippuvaisia ihmisten huolenpidosta. Myös muu poronhoitotyö on sesonkiluontoista ja sairastuminen sesonkikautena vaarantaa poronhoitajan toimeentulon. Poronhoitajan sairastuminen voi olla kohtalokasta niin poroille kuin hänelle itsel-

leen. Jollei poronhoitaja saa apua porojen hoitoon, eläimet voivat jäädä hoidotta ja kärsivät. Jos poronhoitaja työskentelee sairaana, sairaus voi pahentua ja pitkittyä.

Käsiteltyään voimassa olevan lain säätämiseen johtanutta hallituksen esitystä (HE 154/2013 vp) eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi mietinnössään (StVM 18/2013 vp), että vuosina 2010—2012 toteutetusta kokeilusta saadut kokemukset puoltavat poronhoitajien sijaisavun vakainaistamista.

Hallitus on kevään 2014 kehysriihessä päättänyt esittää poronhoitajien sijaisavun vakainaistamista. Valtioneuvoston vuosien 2015—2018 julkisen talouden suunnitelman mukaan tarkoitukseen esitetään 300 000 euron vuosittaista määrärahaa. Samansuuruinen vuosittainen määräraha oli varattu myös sijaisapukokeilun ajaksi sekä vuodeksi 2014.

Kysymyksessä on kiinteä kahden vuoden siirtomääräraha, jota ei saa ylittää. Korvauksen enimmäismäärä tunnilta sekä korvattavien tuntien enimmäismäärä on syytä asettaa sellaiselle tasolle, että määräraha riittää mahdollisimman hyvin koko vuoden tarpeisiin. Sijaisapukokeilun aikana määräraha riitti varsin hyvin, mutta viimeaikaisten tilastotietojen valossa vaikuttaa siltä, että sijaisavun kysyntä on kasvamassa huomattavasti suuremmaksi kuin se oli kokeilun alkuvaiheessa.

Poronhoitajien sijaisapujärjestelmää vakainaistettaessa on huolehdittava, että järjestelmä on sopusoinnussa Euroopan unionin kilpailupolitiikkaan kuuluvien valtioneuvoston sääntöjen kanssa.

Euroopan komission antoi kesäkuussa 2014 maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtioneuvoston suuntaviivat vuosiksi 2014—2020 (EUVL C 204, 1. päivänä heinäkuuta 2014). Samaan aikaan annettiin komission asetus (EU) N:o 702/2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (*maatalouden ryhmäpoikkeusasetus*). Jos kansallinen järjestelmä on ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen, se katsotaan sisämarkkinoille soveltuvaksi eikä sitä tarvitse notifioida eli hyväksyttävä komissiolla perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pysyvä laki poronhoitajien sijaisavusta. Esityksen tavoitteena on tukea poronhoitajan työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä ja siten parantaa poronhoidon harjoittamisen edellytyksiä. Tavoitteena on myös lisätä poronhoitajien yhdenvertaisuutta maatalousyrittäjiin ja turkistuottajiin nähden. Maatalousyrittäjien lomituspalveluista säädetään laissa 1231/1996 ja turkistuottajien lomituspalveluista laissa 1264/2009.

Järjestelmä toimisi pääosin samalla tavalla kuin vuoden 2014 sijaisapujärjestelmä, mutta siihen tehtäisiin maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen edellyttämät muutokset. Lisäksi tehtäisiin eräitä muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi voimassa olevan lain soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella.

Sijaisapua saisi poronhoitaja, jolla on niin kutsuttu pakollinen MYEL-vakuutus tai viireillä hakemus sen saamiseksi. Kokeilussa epäkohtana pidettiin kokeilulaisissa säädettyä edellytystä, että henkilöllä itsellään oli oltava vähintään 50 lukuporoa. Poronhoitokulttuurissa on yleistä, että hyvinkin nuorten lasten nimissä on omia poroja. Tosiasiallinen hoitovastuu alaikäisen lapsen nimissä olevista poroista on lapsen vanhemmalla. Voimassa olevan lain mukaan lukuporojen vähimmäismäärässä otetaan huomioon myös poronhoitajalle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan ja hänen taloudessaan vakinaisesti elävän alle 18-vuotiaan henkilön lukuporot, edellyttäen, että poronhoitajalla itsellään on vähintään yksi lukuporo. Tämä on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi ja se kirjattaisiin myös ehdotettuun lakiin.

Poronhoitaja järjestäisi itselleen haluamansa sijaisen, kun hän tarvitsee poronhoitotöihin sijaisapua sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden johdosta. Nykyisin työkyvyttömyys on osoitettava lääkärin todistuksella sijaisavun alkamista seuraavien kuuden peräkkäisen päivän jälkeiseltä ajalta. Nykyisestä poiketen työkyvyttömyyden voisi osoittaa myös sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan antamalla todistuksella. Ilman työkyvyttömyystodistusta poronhoitaja voisi

saada enintään seitsemän sijaisapupäivää kalenterivuoden aikana. Ehdotettu muutos on osoittautunut tarpeelliseksi järjestelmän toimeenpanosta tähän mennessä saatujen kokemusten perusteella.

Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus asettaa korvauksen maksamiselle nykyisestä laista poikkeavia edellytyksiä. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiseen tukeen ei saa sisältyä maksuja edunsaajille, vaan tuki on maksettava lomituspalvelujen tarjoajalle. Esityksessä ehdotetaan, että Mela maksaisi korvauksen suoraan poronhoitajan osoittamalle ennakkoperintärekisteriin merkitylle palvelun tuottajalle. Toisin kuin kokeilussa ja vuoden 2014 sijaisapujärjestelmässä sijainen ei voisi enää olla työsuhteessa poronhoitajaan.

Muutoin korvauksen maksamisen edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan. Korvausta voitaisiin maksaa kustannuksista, jotka ovat aiheutuneet niiden sijaisapuajankohtana välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse suorittanut ilman työkyvyttömyyttä omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun.

Kustannusten korvaaminen edellyttäisi, että poronhoitaja tai hänen perheenjäsenensä ei ole suoraan tai välillisesti tuottanut sijaisapupalvelua eikä sijaisena ole toiminut poronhoitajan perheenjäsen. Korvausta ei suoritettaisi, jos poronhoitajan perheenjäsenellä on ollut mahdollisuus huolehtia ja edellytyksiä suoritua sijaisapuun sisältyvistä tehtävistä. Korvausta ei myöskään suoritettaisi muun muassa sellaisista poronhoitotöistä, joiden toteuttamiseen on myönnetty muuta julkista rahoitustukea tai joissa kyse on porotuotteen jalostuksesta, ellei kyse ole jalostettavan porotuotteen säilyvyyden kannalta välttämättömästä työstä.

Korvaus olisi enintään 17 euroa tunnilta vuoden 2015 tasossa. Enimmäismäärää tarkistettaisiin vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelaiissa (395/2006) tarkoitettulla palkkakertoimella. Korvauksen määrä ei voisi ylittää sitä euromäärää, joka palvelujen tuottajan ja poronhoitajan välisen sopimuksen mukaan maksetaan työkorvauksena palvelujen tuottajalle.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella vahvistettaisiin korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä vuosittain. Vuonna 2015

korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä olisi ehdotetun lain siirtymäsäännöksen mukaan sama kuin vuosina 2014 ja 2011—2012 eli 150 tuntia poronhoitajaa kohden. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan lomituspalvelua voidaan antaa pääsääntöisesti enintään kolme kuukautta vuodessa saajaa kohti. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että sijaisapua voisi käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuodessa.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tukea on haettava kirjallisesti ennen tuen piiriin kuuluvien töiden aloittamista. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että poronhoitajan olisi haettava sijaisapua kirjallisesti Melalta ennen sijaisapuun liittyvien töiden aloittamista. Sijaisapukorvauksen poronhoitaja hakisi Melalta jälkikäteen. Mela antaisi molempiin hakemuksiin valituskelpoisen päätöksen ja maksaisi sijaisapukorvauksen palvelujen tuottajalle.

Mela saisi valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa korvauksen niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat poronhoitajien sijaisapukorvausten maksamisesta. Lisäksi Melalle maksettaisiin valtion varoista kohtuullinen korvaus sijaisapujärjestelmän toimeenpanosta aiheutuviin hallintokustannuksiin.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2015 on ehdotettu varattavaksi poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin 300 000 euron suuruinen kahden vuoden siirtomääräraha momentilla 33.80.42 (Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin). Lisäksi talousarvioesityksessä momentilla 33.80.50 (Valtion korvaus maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallintomenoihin) ehdotetusta kiinteästä määrärahasta on arvioitu käytettäväksi yhteensä 58 000 euroa turkistuottajien lomituspalveluista ja poronhoitajien sijaisavusta Melalle aiheutuviin hallintokustannuksiin.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Poronhoitajien sijaisapua koskevien päätösten tekeminen on nykyiseen tapaan tarkoitus keskittää Melassa pääasiassa kahdelle poronhoitoalueen asiamiehelle. Näin päätöksentekotapahtuisi paikallisesti lähellä palvelunkäyttäjää.

Esityksessä ehdotetun mukaisesti poronhoitaja tekisi etukäteen Melalle sijaisapuhakemuksen ja jälkikäteen korvaushakemuksen. Tämä lisäisi hallinnollista työtä verrattuna nykyiseen järjestelmään, jossa erillistä sijaisapuhakemusta ei tehdä.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Pakollisesti eläkevakuutettuja poronhoitajia oli vuoden 2013 lopussa noin 1 010 kpl. Heistä noin 790:lla oli itsellään sijaisapuun vaadittava porolukumäärä eli vähintään 50 lukuporoa poronhoitovuonna 2012—2013. Tilastoista ei saada tietoa siitä, kuinka paljon on sellaisia poronhoitajia, joilla lukuporojen vähimmäismäärä täyttyy vain yhdessä esimerkiksi hänen alaikäisen lapsensa omistamien porojen kanssa. Esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu, että vuosittain noin 150 poronhoitajaa tulisi käyttämään sijaisapua.

Sijaisapu tukisi poronhoitajien työssä jaksamista. Lisäksi se edistäisi poronhoitajien mahdollisuutta harjoittaa elinkeinoaan ja hankkia sillä toimeentulonsa, mikä on poronhoitoelinkeinon jatkuvuuden edellytys. Etenkin poronhoitotyön kausittaisen työhuipun aikana yhden poronhoitajan sairastuminen voi hankaloittaa koko paliskunnan poronhoitotyötä. Poronhoidolla on suuri merkitys poronhoitoalueelle, sillä se turvaa Pohjois-Suomen muuttotappioalueiden asutuksen säilymistä ja kuuluu olennaisena osana perustuslain turvaamaan saamelaisten kulttuuriin.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu Paliskuntain yhdistystä, Saamelaiskäräjiä, Suomen Porosaamelaiset ry:tä sekä maa- ja metsätalousministeriötä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki poronhoitajien sijaisavusta

1 §. *Lain soveltamisala ja Euroopan unionin lainsäädännön huomioon ottaminen.* Pykälän 1 momentti sisältäisi poronhoitajan sijaisavun peruselementit pääosin samanlaisina kuin ne ovat olleet poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa.

Sijaisapujärjestelmä rahoitettaisiin edelleen valtion talousarvioon varattavalla kahden vuoden siirtomäärärahalta. Koska siirtomäärärahaa ei saa ylittää, poronhoitajalle ei voida säätää ehdotonta oikeutta saada sijaisapukorvausta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lain toimeenpanossa noudatetaan lisäksi maatalousalan ryhmäpoikkeusasetusta. Ehdotetun lain säännöksillä täydennetään Euroopan unionin lainsäädäntöä siltä osin, kuin tällainen säätäminen on kansallisista lähtökohdista tarpeellista. Suurin osa maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisista edellytyksistä ilmenee suoraan ehdotetusta laista. Yksinomaan ryhmäpoikkeusasetuksesta ilmeneviä edellytyksiä ovat muun muassa seuraavat:

- Sijaisapua voidaan myöntää vain, jos poronhoitajan harjoittama poronhoito täyttää maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 2 kohdan tarkoittaman pk-yrityksen määritelmän. Tämä edellytys käy ilmi maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 1 a kohdasta.

- Sijaisapua ei voida myöntää, jos poronhoitajan harjoittama poronhoito täyttää maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 14 kohdan tarkoittaman vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän. Tämä edellytys käy ilmi maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 6 kohdasta.

- Sijaisapua ei voida myöntää, jos poronhoitajan harjoittamaan poronhoitoon liittyen on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella. Tämä edellytys käy ilmi

maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 5 kohdasta.

2 §. *Poronhoitaja.* Pykälässä määritellään sijaisavun kohderyhmäksi yrittäjinä toimivat poronhoitajat. Yrittäjän lakisääteinen eläkevakuutus osoittaa yrittäjästatuksen. Poronhoitajat kuuluvat maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:n mukaisen vakuutuksen eli niin kutsutun pakollisen MYEL-vakuutuksen piiriin.

Sijaisapu on tarkoitettu henkilöille, joille poronhoito on yrittäjätoiminnan merkittävä osa. Siksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että poronhoitajalla täytyy olla vähintään 50 poroa. Koska lukuporoja käytetään MYEL-vakuutuksessa työtulon pohjana, on yhdenmukaista käyttää lukuporoja myös sijaisavun saamisen edellytyksenä.

Lukuporojen vähimmäismäärässä otettaisiin huomioon myös sellaisen alle 18-vuotiaan henkilön lukuporot, joka on poronhoitajalle sukua suoraan alenevassa polvessa ja elää vakinaisesti hänen taloudessaan. Edellytyksenä olisi, että poronhoitajalla itsellään on vähintään yksi lukuporo. Ottolapsi rinnastettaisiin lapseen.

Porojen omistusoikeus ja vähimmäismäärä ilmenevät sijaisavun suorittamisajankohtana käytössä olevasta viimeksi vahvistetusta poroluettelosta. Poroluettelon vahvistamisen jälkeen tapahtuneet lukuporojen omistusoikeuden ja määrän muutokset otettaisiin huomioon vain, jos paliskunnan hallitus on ennen sijaisavun suorittamisajankohtaa vahvistanut muutoksen.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä määritellään lain soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet. Pykälän 1 kohdassa ehdotettua poronhoitotyön määritelmää tarvitaan osoittamaan ne tehtävät, joita varten laissa tarkoitettua sijaisapua voidaan järjestää. Säännöksessä tarkoitettua poronhoitotyötä tehdään omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun. Työ voi käsittää esimerkiksi porojen paimentamista, kokoamista, erottelua, tarhausta, lisäruokintaa ja merkintää. Poronhoitotyötä on myös aitojen rakentaminen ja korjaus, petovahinkojen etsiminen ja pedontorjuntatyö,

viljelysvahinkojen estäminen, teurastus sekä porotuotteiden jalostus. Myös rehun kerääminen lisäruokintaa varten on poronhoitotyötä, jollei kysymys ole viljan viljelytyöstä, joka on otettu huomioon MYEL-vakuutuksessa viljellyn maatalousmaan työtuloa määriteltäessä.

MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle jää poronhoidon yhteydessä harjoitettu toiminta, jota on pidettävä eri yrityksenä. Jos teurastusta varten on esimerkiksi perustettu erillinen osuuskunta, sen lukuun tehty työ ei ole MYEL-vakuutettavaa poronhoitotyötä. Sellaista ei myöskään ole esimerkiksi esteaitojen rakentaminen valtakunnan rajalla eikä niihin liittyvä porokämppien rakennus- ja peruskorjaustyö, koska näitä töitä ei tehdä omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun, vaan esimerkiksi Paliskuntain yhdistyksen lukuun.

Pykälän 2 kohdassa olevaa perheenjäsenen ja sitä täydentävää 3 kohdassa olevaa puolison määritelmää tarvitaan kolmessa tarkoituksessa. Määritelmien avulla täsmentyy se, kenen lukuun tehtäviä poronhoitotöitä voidaan hoitaa laissa tarkoitettulla sijaisavulla sekä se, kuka voi toimia sijaisena. Lisäksi perheenjäsenen käsitettä tarvitaan harkittaessa sitä, olisiko poronhoitajan ollut mahdollista teettää työ perheenjäsenellään.

Perheenjäsenenä pidettäisiin puolisoa ja alle 18-vuotiasta henkilöä, joka elää vakinaisesti poronhoitajan taloudessa ja on poronhoitajalle tai tämän puolisolle sukua suoraan alenevassa polvessa. Ottolapsi rinnastettaisiin lapseen. Puolisolla tarkoitettaisiin aviopuolisoa ja henkilöä, jonka kanssa poronhoitaja jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n 4 momentin mukaisesti puolisona pidettäisiin myös kyseisessä laissa tarkoitettun parisuhteen osapuolia.

4 §. Sijaisavun saamisen edellytykset. Sijaisavun saamisen edellytykset olisivat pääosin samat kuin poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa. Pykälän 1 momentin mukaan edellytyksenä olisi, että sijaisavun tarve johtuisi poronhoitajan sairauden tai tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä.

Työkyvyttömyys olisi osoitettava lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan todis-

tuksella. Säännöksessä täsmennettäisiin sitä, milloin todistus työkyvyttömyydestä on esitettävä. Todistusta ei vaadittaisi seitsemältä sijaisapupäivältä kalenterivuodessa. Nykyisin lääkärintodistus vaaditaan sijaisavun alkamista seuraavien kuuden peräkkäisen kalenteripäivän jälkeiseltä ajalta. Käytännössä joissakin tilanteissa on ollut epäselvyyttä siitä, milloin kyseessä on uusi sijaisapu ja milloin vanhan sijaisavun jatkuminen. Lääkärintodistuksen lisäksi on perusteltua hyväksyä sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan antama todistus, sillä poronhoitoalueella matkat lääkäriin voivat olla erittäin pitkiä.

Pykälän 2 momentin mukaan poronhoitaja ei voisi saada sijaisapua sinä aikana, jolloin hänelle maksetaan työeläkelakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea, sillä sijaisapu on tarkoitettu lähinnä tilapäiseksi katsottaviin työkyvyttömyystilanteisiin. Edellä mainituilla eläkejärjestelmillä korvataan henkilön pidempiaikaista tai pysyvää ansion alenemaa, eikä siten ole tarkoituksenmukaista, että hän saisi samanaikaisesti ansiotoimintaansa liittyvää sijaisapukorvausta. Nykyisessä laissa estävänä eläkkeenä mainittu työttömyyseläke ei sisälly säännökseen, koska työttömyyseläkkeitä ei enää makseta vuoden 2014 jälkeen.

5 §. Korvauksen perusteena olevat työt. Pykälän 1 momentista ilmenee, millaisia tehtäviä varten voitaisiin käyttää laissa tarkoitettua sijaisapua. Sijaisavulla teetetyn poronhoitotyön tulisi olla sijaisapuhetkellä välttämättömänä siten, ettei sitä olisi voinut siirtää myöhäisempään ajankohtaan. Töiden luonne on syytä arvioida laaja-alaisesti ottaen huomioon, mitä vaikutuksia työn siirtämisellä myöhemmin tehtäväksi olisi. Esimerkiksi aitojen rakentaminen ja korjaus tai poronhoidossa tarvittavien moottorikelkkojen ja muiden työvälineiden korjaus eivät useinkaan ole tiettyyn hetkeen sidottuja ja siten sijaisapuhetkellä välttämättömiä töitä mutta joissakin tapauksissa ne voivat olla sellaisia. Jos esimerkiksi moottorikelkka on rikkoutunut kesken kiireisten poronhoitotöiden, sen korjaamista voitaisiin pitää välttämättömänä. Myös sijaisapujakson pituus vaikuttaisi välttämättömiksi arvioitaviin töihin. Lyhyen sijaisapu-

jakson aikana esimerkiksi porotarhan siivous ei useinkaan olisi välttämätön tehtävä, mutta pidemmän sijaisavun aikana se voisi muodostua sellaiseksi.

Sijaisavulla voitaisiin hoitaa sellaisia poronhoitotöitä, jotka poronhoitaja olisi ilman työkyvyttömyyttä suorittanut itse omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun. Poronhoitoon sisältyy paljon erityisammattitaitoa ja fyysistä voimaa vaativia tehtäviä, joista usein yksi perheenjäsen huolehtii muidenkin perheenjäsenten puolesta. Poronhoitolain mukaan paliskunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että poronhoitoon kuuluvat työt tulevat tehdyiksi. Poronhoitajien tulee osallistua paliskunnan lukuun tehtävään työhön, jotta paliskunnan muiden osakkaiden etuja ei loukattaisi. Paliskunnan lukuun tehtävä työ on osaltaan myös omien porojen eteen tehtyä työtä. Siksi on perusteltua ulottaa sijaisapu myös paliskunnan lukuun tehtävään työhön.

Pykälän 2 momentissa luetellaan lisäedellytykset, joiden on täyttyvä, jotta sijaisapu oikeuttaisi korvaukseen. Momentin 1 kohta liittyy perheenjäsenen asemaan poronhoitotyössä. Säännöksessä edellytetään, että poronhoitajan perheenjäsenellä ei olisi ollut mahdollisuutta huolehtia töistä, joihin poronhoitaja on hankkinut sijaisen perheen ulkopuolelta. Kun arvioidaan, olisiko puoliso ollut mahdollisuutta huolehtia sijaisapuun sisältyvistä tehtävistä, on syytä kiinnittää huomiota siihen, osallistuuko hän yleensä poronhoitoon ja onko hänellä näissä tehtävissä tarvittavaa ammattitaitoa. Jos puoliso osallistuu poronhoitoon muutoinkin, hänen voidaan lähtökohtaisesti olettaa osallistuvan siihen myös poronhoitajan työkyvyttömyystilanteessa etenkin, jos hänellä itsellään on poroja ja jos hän on MYEL-vakuutettu poronhoitotyöstä. Puolison osallistumista työkyvyttömän puolisonsa poronhoitotyöhön ei kuitenkaan voida edellyttää, jos se olisi kohtuutonta hänen omien poronhoitotöidensä laajuus huomioon ottaen. Alaikäisen perheenjäsenen ikään on syytä kiinnittää huomiota, kun harkitaan hänen mahdollisuuttaan huolehtia sijaisapuun sisältyvistä tehtävistä. Alle 15-vuotiaalta lapselta ei voi edellyttää osallistumista poronhoitotyöhön. Poikkeuksellisia ovat myös ne tilanteet, jolloin alle 18-

vuotiaalta lapselta voitaisiin edellyttää poronhoitotöiden suorittamista.

Sijaisapua ei voisi 2 kohdan mukaan käyttää sellaisten tehtävien suorittamiseen, joiden toteuttamiseen on myönnetty muuta julkista rahoitustukea. Esimerkiksi aitaamisesta paliskunnalle aiheutuviin kustannuksiin myönnetään avustusta porotalouden ja luontotoimelinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaisesti. Sen sijaan esimerkiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 14 §:n mukainen eläinten lukumäärän perusteella myönnetty tuki ei estä sijaisapukorvauksen myöntämistä poronhoitotyöhön, koska kyseessä ei ole tietyn tehtävän suorittamiseen myönnetty tuki.

Sijaisapua ei voisi 3 ja 4 kohdan mukaan käyttää sellaisten tehtävien hoitamiseen, joita paliskunta teettää työsuhteessa, toimeksiantosuhteessa tai joissa kyse on luottamus- tai hallintotehtävän tai vastaavan hoitamisesta. Paliskunnan luottamus- tai hallintotehtäviä tai vastaavia tehtäviä hoitavat esimerkiksi työnjohtajat, lukumiehet, arviomiehet, poroisännät, varaisännät, hallituksen muut jäsenet sekä tilintarkastajat ja varatilintarkastajat.

Sijaisapua voisi 5 kohdan mukaan käyttää porotuotteen jalostukseen vain, jos kyse on jalostettavan porotuotteen säilyvyyden kannalta välttämättömästä työstä.

6 §. Sijainen. Nykyiseen tapaan poronhoitaja hankkisi itse sijaisensa. Poronhoitotyössä sijaiselta vaaditaan hyvää paikallistuntemusta, koska poronhoitotavat vaihtelevat alueittain ja paliskunnittain. Siksi poronhoitajan on tärkeää saada valita itse sijaisensa.

Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tukeen ei saa liittyä suoria maksuja edunsaajille, vaan tuki on maksettava lomituspalvelujen tarjoajalle. Edunsaajan käsite on ryhmäpoikkeusasetuksessa tulkittu varsin laajaksi siten, että se kattaa paitsi sijaisavun saajan, myös hänen perheenjäsenensä. Ryhmäpoikkeusasetuksessa painotetaan, että palvelujen tarjoajaa valitessa on otettava asianmukaisesti huomioon asiaan liittyvät julkisia hankintoja koskevat säännöt sekä periaatteet, jotka liittyvät läpinäkyvyyteen, avoimuuteen ja syrjintäkieltoon valintamenettelyssä. Sen vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että poronhoitaja voi hankkia sijaisavun vain ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelu-

jen tuottajalta eikä enää ottaa sijaista työsuhteeseen.

Edellä kuvatuista syistä pykälän 2 momentin mukaan sijaisena ei voisi toimia poronhoitajan perheenjäsen.

Ehdotetun pykälän lisäksi on otettava huomioon maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 23 artiklan 4 kohta. Sen mukaan palvelun tuottajana ei voi toimia tuottajaryhmä tai -organisaatio, jos ryhmän tai organisaation jäsenyys on edellytyksenä palvelujen saannille.

7 §. Sijaisavun vuosittainen enimmäiskesto. Sijaisavun rahoittamiseen käytettävää siirtomäärärahaa ei saa ylittää. Siksi on tärkeää varmistaa mahdollisimman luotettavasti etukäteen, että kustannukset pystytään kattamaan käytettävissä olevalla määrärahalla. Lisäksi sijaisapujärjestelmän tulee täyttää yhdenvertaisuuden vaatimukset. Sen vuoksi sijaisapu ehdotetaan nykyiseen tapaan rajattavaksi vuosittaiseen enimmäismäärään, joka olisi sama kaikille poronhoitajille.

Sijaisavun enimmäismäärä on perusteltua määrittellä tunteina. Poronhoitotyössä työpäivät voivat olla hyvin eripituisia riippuen sijaisavun ajankohdasta. Kiireisimpinä aikoina työpäivät ovat lähes ympärivuorokautisia ja vastaavasti hiljaisempina aikoina poronhoitotyöt voivat hoitua muutamassa tunnissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistettuihin kalenterivuonna korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Silloin tiedossa olisi seuraavalle vuodelle valtion talousarviossa vahvistetun siirtomäärärahan suuruus. Valmistelun yhteydessä on arvioitu, että vuonna 2015 käytettävissä oleva siirtomääräraha riittäisi sijaisapuun, jonka enimmäismäärä on sama kuin vuosina 2014 ja 2011–2012 eli 150 tuntia. Vuoden 2015 enimmäismäärästä säädettäisiin lakiehdotuksen 25 §:n 2 momentissa olevassa voimaantulosäännöksessä.

Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan lomituksen kokonaiskesto esimerkiksi sairauden perusteella voi olla enintään kolme kuukautta vuodessa tuensaajaa kohden. Sen vuoksi ehdotetaan, että sijaisaputunteja saisi käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuodessa.

8 §. Sijaisavusta maksettava korvaus. Pykälän 1 momentin mukaan sijaisapukorvaus olisi enintään 17 euroa tunnilta vuoden 2015 tasossa. Vuonna 2014 korvaus on 18,64 euroa tunnilta. Korvauksen tasoa joudutaan pienentämään 1,64 eurolla tunnilta, jotta valtion talousarviossa vuodelle 2015 esitetty määräraha riittäisi lakiehdotuksen 7 §:ssä tarkoitettun enimmäistuntimäärän mukaiseen korvaukseen. Arvonlisäveron osuuteen korvausta ei maksettaisi. Poronhoitaja on velvollinen korvaamaan palvelun tuottajalle ne kustannukset, joita valtion korvaus ei kata, mukaan luettuna arvonlisäveron osuuden. Eumäärää tarkistettaisiin vuosittain palkkakertoimella.

Pykälän 2 momentin mukaan korvauksena maksettaisiin vain poronhoitajan ja palvelujen tuottajan sopima hinta, jos se on pienempi kuin 1 momentin mukainen enimmäiskorvaus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimusten mukaisesti, että sijaisapukorvaus maksetaan sijaisapupalvelujen tuottajalle.

9 §. Sijaisavun hakeminen. Pykälän 1 momentin mukaan poronhoitaja hakisi sijaisapua Melalta. Hakemuksen voisi toimittaa joko Melan pääkonttoriin tai lähimmälle Mela-asiamiehelle. Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimusten mukaisesti sijaisapua tulisi hakea kirjallisesti ennen sijaisapuun kuuluvien töiden aloittamista. Sijaisapua olisi haettava sekä uuden sijaisaputarpeen alkaessa että samaan tarpeeseen liittyvä sijaisavun jatkuessa keskeytyksen jälkeen.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan erillistä hakemusta ei tarvittaisi, jos poronhoitaja olisi jo aiemmin toimittanut Melalle terveydenhoitajan, sairaanhoitajan tai lääkärin antaman todistuksen, josta ilmenee hänen työkyvyttömyytensä kyseessä olevan sijaisavun alkamisaikana. Korvausta sijaisavusta olisi haettava viimeistään sijaisavun suorittamisajankohtaa seuraavan kalenterikuukauden kuluessa. Tästä säädettäisiin lakiehdotuksen 10 §:ssä. Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan erillistä sijaisapuhakemusta ei tarvittaisi, jos sijaisapu jatkuu siten, että korvausta aikaisemman hakemuksen perusteella ei ole vielä ennätetty hakea.

Pykälän 3 momentin mukaan hakemuksesta ja sen liitteistä olisi käytävä ilmi sijaisavun myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa säädetään, mitä tietoja tukihakemuksesta on ainakin käytävä ilmi. Näitä ovat seuraavat tiedot: yrityksen nimi ja koko, kuvaus hankkeesta tai toiminnasta, mukaan lukien alkamis- ja päättymispäivä, hankkeen tai toiminnan toteutuspaikka, tukikelpoisten kustannusten luettelo, hankkeeseen tai toimintaan tarvittavan julkisen rahoituksen muoto ja määrä. Tämän lisäksi hakemukselta olisi käytävä ilmi kansallisen lainsäädännön edellyttämät seikat. Osa tarvittavista tiedoista, kuten esimerkiksi sijaisavun päättymispäivä, voi tulla Melalle vasta 10 §:ssä tarkoitetun korvaushakemuksen yhteydessä.

10 §. Korvauksen hakeminen. Poronhoitaja hakisi jälkikäteen Melalta sijaisapukorvauksen. Korvaushakemuksen voisi toimittaa joko Melan pääkonttoriin tai lähimmälle Mela-asiamiehelle. Hakemus olisi tehtävä viimeistään sijaisavun suorittamisajankohtaa seuraavan kalenterikuukauden kuluessa. Lyhyt määräaika on tarpeen, jotta käytettävissä olevan siirtomäärärahan riittävyttä pystytään seuraamaan mahdollisimman tarkoin. Korvaus voitaisiin myöntää hakemuksen myöhästymisestä huolimatta, jos korvauksen epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hallintolain (434/2003) 31 §:n mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Ehdotetun pykälän 2 momentista ilmenee, mistä asioista erityisesti on esitettävä selvitystä sijaisapukorvausta haettaessa. Esimerkiksi palvelun tuottajan laskutustiedot olisivat 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuja muita korvauksen maksamiseksi tarvittavia tietoja. Pykälän 3 momentin mukaan hakemukseen olisi liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus korvauksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista.

11 §. Lausunnot. Pykälän 1 momentin mukaan poroisännän tulisi antaa Melalle lausuntonsa, joissa hän esittää arvionsa sijaisavun ja kustannusten korvaamisen edellytyksistä. Poroisäntä tuntee paliskunnan poronhoitajat ja heidän porojensa lukumäärän sekä paliskunnan alueella suoritettavat poronhoitotyöt. Siten hän pystyy parhaiten arvioimaan, täytyy-

vätkö sijaisavun ja korvauksen maksamiselle ehdotetuissa 2, 4 ja 5 §:ssä tarkoitetut edellytykset. Tarkoitus on, että poroisäntä ottaisi myös kantaa siihen, onko sijaisen tekemä työtuntimäärä oikeassa suhteessa ilmoitetuksi tehtyyn työhön. Lausunnot antaisi sen paliskunnan poroisäntä, jonka osakas sijaisapua käyttänyt poronhoitaja on. Jos poroisäntä on estynyt, lausunnon antaisi poronhoitolain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu varaisäntä. Jos varaisäntäkin on estynyt, lausunnot antaisi se paliskunnan osakas, jonka paliskunnan hallitus on valinnut poroisännän sijaiseksi. Lausuntojen antamista varten poronhoitajan olisi ilmoitettava välittömästi sijaisaputarpeen ilmannuttua poroisännälle tai hänen sijaiselleen sijaisavun käyttämisestä, jotta tällä olisi mahdollisuus arvioida tilanne mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Pykälän 2 momentin nojalla Mela voisi tarvittaessa pyytää lausunnon myös paliskunnan hallitukselta silloin, kun kustannusten korvaamista koskeva hakemus on ristiriidassa poroisännän lausunnon kanssa tai jos se on muutoin asian selvittämiseksi tarpeellista.

12 §. Päätöksen teko ja korvauksen maksaminen. Tarkoitus on, nykyiseen tapaan sijaisapukorvausta koskevien päätösten teko keskitettäisiin kahdelle poronhoitoalueen Mela-asiamiehelle. Näin päätöksenteko tapahtuisi paikallisesti lähellä palvelujen käyttäjää. Palvelussa turvattaisiin saamen kielilain (1086/2003) toteutuminen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin päätöksen laatimisesta ja allekirjoittamisesta vastaavasti kuin on säädetty Melan antamista maatalousyrittäjän eläkelain mukaisista päätöksistä. Päätös annettaisiin tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitetulla tavallisella tiedoksiannolla. Tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle ja vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvauksen maksutavasta.

13 §. Perusteettoman korvauksen takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin perusteettoman edun palautuksesta. Pykälän 1 momentista ilmenevä pääsääntö on, että poronhoitajan perusteettomasti saama etu on perittävä

takaisin. Poronhoitaja olisi velvollinen suorittamaan perusteettomasti maksetusta korvauksesta aiheutuneet kustannukset Melalle, joka tilittäisi ne valtiolle.

Pykälän 2 momentin mukaan korvaus voitaisiin jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä sen maksamisen ole katsottava johtuneen poronhoitajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Poronhoitajan katsottaisiin menetelleen vilpillisesti, jos hän on myötävaikuttanut virheellisen korvauksen maksamiseen esimerkiksi laiminlyömällä ehdotetun lain 18 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa. Takaisinperinnästä luopumista harkittaessa on syytä ottaa huomioon muun muassa poronhoitajan mahdollisuus havaita virhe sekä hänen taloudellinen asemansa. Takaisinperinnästä voitaisiin kuitenkin luopua kohtuullisuusharkintaan nojautumatta, jos takaisin perittävä määrä on vähäinen. Määrää voidaan pitää vähäisenä ainakin silloin, kun takaisinperinnästä hallinnolle aiheutuvat kustannukset olisivat suuremmat kuin perusteettomasti saatu etu.

Takaisinperintäpäätös tulisi tehdä viiden vuoden kuluessa perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Poronhoitajien sijaisavusta maksettava korvaus on kuitenkin katsottava SEUT 107 artiklan mukaiseksi tueksi, joten siihen sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä myös takaisinperinnän osalta. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettu kohtuullistaminen rajoittuisi näin ollen vain tilanteisiin, joissa tuen myöntäminen ja maksaminen eivät ole olleet vastoin maatalouden valtiontukisääntöjä. Valtiontukisääntöjen vastaisen tuen takaisinperinnästä säädetään tarkemmin muun muassa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999. Sen 15 artiklan mukaan tuen takaisinperintään sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin takaisinperittävään korvaukseen liittyvästä viivästyskorosta.

Pykälän 4 momentin mukaan takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuisi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta anne-

tun lain (706/2007) mukaisesti viidessä vuodessa.

14 §. Muutoksenhaku. Ehdotetun lain nojalla tehdystä Melan päätöksestä saisi valittaa hallinto-oikeuteen. Poronhoitajien sijaisapua koskevien asioiden pieni määrä huomioon ottaen on perusteltua keskittää valitukset yhteen hallinto-oikeuteen. Valitusviranomaisiksi soveltuu parhaiten Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä poronhoitoalue sijaitsee.

Viittaus hallintolainkäyttölakiin (586/1996) merkitsee muun muassa, että valituksen tekemiseen sovelletaan hallintolainkäyttölain 22 §:n säännöstä, jonka mukaan valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Hallintolainkäyttölain 26 §:n 1 momentista ilmenevästä pääsäännöstä poiketen esityksessä ehdotetaan, että valituskirjelmä olisi toimitettava hallinto-oikeuden sijasta Melalle. Tämä on perusteltua, jotta pykälän 2 momentin mukainen oikaisumenettely sujuisi joustavasti. Oikaisumenettelyn avulla virheellinen päätös saataisiin korjatuksi joutuisasti ja hallinto-oikeutta kuormittamatta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin jatkovalituksen tekemisestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Koska oikaisumenettelyä ja riippumatonta hallinto-oikeuskäsittelyä voidaan pitää oikeusturvan kannalta riittävänä, jatkovalitus olisi mahdollinen vain korkeimman hallinto-oikeuden myöntämän valitusluvan perusteella.

15 §. Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano. Sijaisapu edistää poronhoitajien työssä jaksamista ja siihen maksettava korvaus parantaa heidän henkilökohtaista sosiaaliturvaansa. Sen vuoksi sijaisapujärjestelmän yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluisivat sosiaali- ja terveysministeriölle. Lain toimeenpanosta vastaisi Mela.

16 §. Valtion korvaus sijaisavun kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan Melalle maksettaisiin valtion varoista korvaus poronhoitajien sijaisavusta aiheutuneisiin kustannuksiin. Korvaus kattaisi ne kustannukset, jotka Mela maksaa palvelujen tuottajille. Sosiaali- ja terveysministeriö maksaisi Melalle vuosittain ennakkoa valtion talousarviossa tarkoitukseen varatun määrärahan ra-

joissa pääsääntöisesti kahdessa yhtä suuressa erässä tammi- ja heinäkuussa.

Pykälän 2 momentin mukaan Melan tulisi tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys edellisen vuoden todellisista kustannuksista viimeistään seuraavan vuoden toukokuun 20 päivänä. Ministeriö vahvistaisi valtion korvauksen lopullisen määrän viimeistään kesäkuun 25 päivänä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin liikaa maksetun ennakon käytöstä. Jos Melalle edellisen kalenterivuoden aikana maksetut ennakot ylittäisivät valtion korvauksen lopullisen määrän, ylittävää osaa ei palautettaisi valtiolle, vaan Mela käyttäisi sen meneillään olevan vuoden kustannuksiin.

17 §. Valtion korvaus hallintokustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan sijaisavun toimeenpanosta aiheutuviin hallintokustannuksista maksettaisiin valtion varoista kohutuullinen korvaus Melalle. Korvaus määräytyisi laskennallisin perustein, mikä merkitsee, että korvauksen käytöstä ei tehdä tilitystä valtiolle.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi korvauksen määrän. Korvaus on tarkoitus vahvistaa ja maksaa samassa yhteydessä maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen toimeenpanosta aiheutuvien Melan hallintokustannusten kanssa.

18 §. Poronhoitajan ilmoitusvelvollisuus. Poronhoitaja olisi velvollinen antamaan sijaisavun saamiseen taikka sijaisavusta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään vaikuttavat tiedot Melalle sekä omaaloitteisesti että Melan pyynnöstä.

19 §. Palvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus. Palvelujen tuottaja olisi velvollinen antamaan sijaisavusta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään vaikuttavat tiedot Melalle sekä omaaloitteisesti että Melan pyynnöstä.

20 §. Tietojen luovuttaminen ja salassapito. Koska sijaisapuasioissa käsitellään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia vakuutustietoja, pykälän 1 momentti olisi yhteneväinen maatalousyrittäjän eläkelain 139 §:n kanssa. Pykälän 2 momentissa todettaisiin verohallinnon oikeus saada Melalta verotusta varten tarpeelliset, hallussaan olevat tiedot Melan tämän lain nojalla maksamista korvauksista,

korvauksen ja sijaisavun saajista ja korvauksen perusteena olevista kustannuksista. Korvauksen saajalla tarkoitetaan tässä palvelujen tuottajaa, jolle korvaus on 8 §:n mukaisesti maksettu.

21 §. Oikeus tietojen saamiseen. Lähtökohteisesti poronhoitajan sekä palvelujen tuottajan tulee itse antaa sijaisavun saamista ja korvaamista koskevan asian ratkaisemista varten tarvittavat tiedot Melalle. Poikkeuksellisesti Melalla voi olla tarve saada lähinnä poronhoitajalle myönnettyjä eläkkeitä tai poronhoitajan tai palvelujen tuottajan yritystoimintaa koskevia salassa pidettäviä tietoja muiltakin tahoilta. Tällaisia tietoja voi olla poroisännillä ja paliskunnilla sekä veroviranomaisella, eläketurvakeskuksella, eläkesäätiöllä tai muulla eläkelaitoksella. Väestörekisterikeskukselta ja maistraateilta saatavia tietoja voidaan tarvita lähinnä poronhoitajan perheenjäsen määrittelyssä. Maaseutuvirastolta saatavia tietoja voidaan tarvita lähinnä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan mukaisten edellytysten täyttymisen selvittämisessä. Pykälässä säädettäisiin edellä luetelluille tahoille velvollisuus tietojen antamiseen Melalle, jos tiedot ovat välttämättömiä sijaisavun tai sijaisapukorvausta koskevan asian ratkaisemiseksi tai siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi taikka Melalle tämän lain toimeenpanoa varten annettujen tietojen tarkistamista varten.

22 §. Melan oikeus käyttää muissa asioissa saatuja tietoja. Pykälän mukaan Melalla olisi oikeus käyttää sijaisapu- tai korvausasiaa käsitellessään myös niitä tietoja, joita se on saanut muiden lakisäätteisten tehtäviensä hoidon yhteydessä. Mela voisi käyttää näitä tietoja vain, jos on ilmeistä, että tiedot vaikuttavat sijaisavun myöntämiseen tai maksettavaan korvaukseen ja ne on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa. Lisäksi edellytetään, että Melalla olisi muutoinkin oikeus saada kyseiset tiedot. Ehdotettu tietojen käyttömahdollisuus on tarpeen, jottei Melan tarvitse hankkia toistamiseen samoja tietoja, jotka jo ovat sen hallussa. Melan tulisi pykälän mukaan etukäteen ilmoittaa tietojen käyttömahdollisuudesta sijaisavun ja korvauksen hakijalle. Ennakkoilmoituksen tekemiseksi riittää, että asianomaisessa hakemuslomakkeessa on ilmoitettu asiasta.

23 §. Asiakirjojen säilyttäminen. Pykälän mukaan sijaisavun myöntämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat olisi säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ei ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi. Maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 13 artiklan mukaan jäsenvaltion on säilytettävä yksityiskohtaista asiakirja-aineistoa, joka sisältää tarvittavat tiedot ja asiakirjatodisteet, joiden perusteella voidaan vahvistaa, että kaikki ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetty edellytykset täyttyvät. Asiakirja-aineisto on säilytettävä 10 vuoden ajan siitä päivästä alkaen, jolloin tukijärjestelmän viimeinen tuki myönnettiin.

24 §. Korvausten maksamisen keskeyttäminen. Sijaisavusta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Sijaisaputuntien enimmäismäärä on tarkoitus mitoittaa niin, että määräraha riittää koko kalenterivuodeksi. Saattaa kuitenkin käydä niin, että tästä huolimatta määräraha loppuu kesken vuoden. Tällaisten tilanteiden varalta pykälässä säädetäisiin mahdollisuudesta keskeyttää sijaisapua koskevien hakemusten tutkiminen ja korvausten maksaminen. Keskeyttämisestä säädetäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Keskeyttäminen voi poikkeuksellisesti olla tarpeen myös sellaisissa tapauksissa, että Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä tilanteessa, jolloin ennen keskeytyksen voimaantuloa järjestettyä sijaisapua ei voida korvata täysimääräisesti varojen puutteen vuoksi. Puuttuva korvaus voitaisiin maksaa seuraavana vuonna sen vuoden valtion talousarviossa poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin osoitetusta määrärahasta.

25 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vuonna 2015 korvattavien sijaisaputuntien enimmäismääräksi sama tuntimäärä kuin vuosina 2014 ja 2011—2012 eli 150 tuntia.

1.2 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

114 §. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät. Melan tehtävät laajenisivat esityksessä ehdotetun poronhoitajien sijaisapua koskevan lain voimaantulon myötä. Maininta uusista tehtävistä ehdotetaan lisättäväksi pykälän 1 momentin 9 kohtaan.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**poronhoitajien sijaisavusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

*Lain soveltamisala ja Euroopan unionin
lainsäädännön huomioon ottaminen*

Poronhoitajan itselleen järjestämästä sijaisavusta aiheutuneita kustannuksia korvataan valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia toimeenpantaessa noudatetaan lisäksi komission asetusta (EU) N:o 702/2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (maatalouden ryhmäpoikkeusasetus).

2 §

Poronhoitaja

Tätä lakia sovelletaan poronhoitajaan, joka omistaa vähintään 50 poronhoitolain (848/1990) 5 §:ssä tarkoitettua lukuporoa yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan alle 18-vuotiaan henkilön kanssa, joka elää vakinaisesti hänen talouksessaan. Lisäksi edellytetään, että poronhoitaja on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitettua vakuutuksen ja hänellä on sellainen vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi.

Porojen omistusoikeus ja määrä perustuvat sijaisavun ajankohtana käytävissä olevaan viimeksi vahvistettuun poronhoitolain 30 §:ssä tarkoitettuun poroluetteloon. Poroluettelon vahvistamisen jälkeen tapahtuneet muutokset otetaan huomioon vain, jos palis-

kunnan hallitus on ennen sijaisavun suorittamisajankohtaa vahvistanut muutoksen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) poronhoitotyöllä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettavaa poronhoitotyötä;

2) perheenjäsenellä puolisoa ja alle 18-vuotiasta henkilöä, joka elää vakinaisesti poronhoitajan taloudessa ja on poronhoitajalle tai tämän puolisolalle sukua suoraan alenevassa polvessa;

3) puolisolalla aviopuolisoa ja henkilöä, jonka kanssa poronhoitaja jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

4 §

Sijaisavun saamisen edellytykset

Poronhoitaja voi saada tässä laissa tarkoitettua sijaisapua, jos sijaisavun tarve johtuu poronhoitajan sairauden tai tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä. Työkyvyttömyys on osoitettava lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan todistuksella siltä osin kuin sijaisapupäivien määrä kalenterivuodessa ylittää seitsemän päivää.

Sijaisavun saamisen edellytykset eivät täyty, jos poronhoitaja saa sijaisavun suorittamisajankohtana työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain tai niiden voimaansaattamista annettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea.

5 §

Korvauksen perusteena olevat työt

Kustannuksia voidaan korvata vain, jos ne ovat johtuneet sellaisten sijaisavun suorittamisajankohtana välttämättömien poronhoitajien hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse tehnyt omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun, jollei olisi ollut työkyvyttöni.

Kustannuksia ei korvata, jos:

- 1) poronhoitajan perheenjäsen olisi voinut tehdä sijaisen tekemän työn;
- 2) työtä varten on myönnetty muuta julkista rahoitustukea;
- 3) työ kuuluu poronhoitajan tehtäviin hänen ollessaan työsuhteessa tai toimeksiantosuhteessa paliskuntaan;
- 4) työ kuuluu poronhoitajan hoitamaan luottamus- tai hallintotehtävään tai vastaavaan tehtävään; tai
- 5) työ muodostuu sellaisesta porotuotteen jalostuksesta, joka ei ole tuotteen säilyvyyden kannalta välttämätöntä.

6 §

Sijainen

Kustannuksia voidaan korvata vain, jos poronhoitaja on hankkinut sijaisavun ennakkoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta.

Kustannuksia ei korvata, jos poronhoitaja tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut tai jos sijaisena on toiminut poronhoitajan perheenjäsen.

7 §

Sijaisavun vuosittainen enimmäiskesto

Kalenterivuoden aikana korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä poronhoitajaa kohden vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäistuntimäärä vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha. Sijaisaputunteja saa käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuoden aikana.

8 §

Sijaisavusta maksettava korvaus

Korvaus on enintään 17 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonnäköveron osuuteen. Euromäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Tässä laissa mainittu euromäärä vastaa vuoden 2015 palkkakertoimen tasoa.

Jos poronhoitajan ja palvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 1 momentissa tarkoitettu korvaus, korvauksena maksetaan poronhoitajan ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:n tarkoittamasta työkorvauksesta.

Korvaus maksetaan palvelujen tuottajalle.

9 §

Sijaisavun hakeminen

Poronhoitajan on haettava sijaisapua kirjallisesti Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta (Mela) ennen sijaisapuun kuuluvien töiden aloittamista. Sijaisapua on haettava erikseen jokaisen sijaisavun tarpeen alkaessa tai samaan tarpeeseen liittyvän sijaisavun jatkueen keskeytyksen jälkeen.

Erillistä hakemusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos:

- 1) poronhoitaja on jo aiemmin toimittanut Melalle 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun todistuksen, josta ilmenee hänen työkyvyttömyytensä kyseessä olevan sijaisavun alkaessa; tai
- 2) poronhoitaja ei ole vielä toimittanut Melalle edelliseen sijaisapuhakemukseensa liittyvää 10 §:n mukaista korvaushakemusta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi sijaisavun myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

10 §

Korvauksen hakeminen

Poronhoitajan on haettava korvausta Melalta viimeistään sijaisavun suorittamisajankohdasta seuraavan kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole

haettu määräajassa, jos korvauksen epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) sijaisapupäivät tuntimäärineen;
- 2) palvelujen tuottaja;
- 3) sijaisen nimi ja vahvistus siitä, että 6 §:n mukaiset kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 4) sijaisen hoitamat tehtävät;
- 5) sijaisavun järjestämisestä sovittu tunti-hinta; sekä
- 6) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—5 kohdista sekä palvelujen tuottajan ilmoitus siitä, että hänelle ei ole myönnetty työtä varten muuta julkista rahoitustukea.

11 §

Lausunnot

Poronhoitolain 19 §:ssä tarkoitetun poroisännän tai tämän ollessa estynyt mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun poroisännän sijaisen on annettava Melalle lausuntonsa, joista ilmenee tarvittavassa laajuudessa hänen arvionsa siitä, täytyvätkö sijaisavun ja kustannusten korvaamisen edellytykset. Lausunnot antaa sen paliskunnan poroisäntä, jonka osakas sijaisapua käyttänyt poronhoitaja on. Poronhoitajan on ilmoitettava poroisännälle sijaisavun järjestämisestä välittömästi sijaisaputarpeen ilmaannuttua.

Mela voi pyytää paliskunnan hallitukselta lausunnon, jos sijaisapuhakemus tai kustannusten korvausta koskeva hakemus on ristiriidassa 1 momentissa tarkoitetun lausunnon kanssa tai jos se on muutoin asian selvittämiseksi tarpeellista.

12 §

Päätöksen teko ja korvauksen maksaminen

Päätös voidaan antaa automaattisessa tietojenkäsittelyssä tai muutoin ainakin osittain painomenetelmää käyttäen aikaansaatusasiakirjana. Tällöin allekirjoitus voidaan merkitä päätökseen koneellisesti. Päätös an-

netaan tiedoksi asianosaiselle hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Mela maksaa korvauksen palvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

13 §

Perusteettoman korvauksen takaisinperintä

Jos korvausta on maksettu perusteettomasti, poronhoitaja on velvollinen suorittamaan Melalle siitä aiheutuneet kustannukset.

Mela voi luopua takaisinperinnästä osittain tai kokonaan, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteettomasti maksetun korvauksen maksamisen ole katsottava johtuneen poronhoitajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Mela voi luopua takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouseläntö- ja joiden perusteella lomitusjärjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää. Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos takaisinperintäpäätöksellä vahvistettua saatavaa ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan periä vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyin korkokannan mukaisesti. Eräpäivä saa olla aikaisintaan kahden viikon kulluttua takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava viivästyskorkoineen on suoraan ulosotokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

14 §

Muutoksenhaku

Melan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin

hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Melalle.

Melan on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy valituksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa Melan on toimitettava valituskirjelmä, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

15 §

Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Tämän lain toimeenpanosta vastaa Mela.

16 §

Valtion korvaus sijaisavun kustannuksista

Valtion varoista korvataan Melalle 8 §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamisesta aiheutuneet kustannukset valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Korvaus maksetaan vuosittain ennakkoina kahtena yhtä suurena eränä tammi- ja heinäkuussa siten, että ennakko on Melan käytettävissä kuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä syystä maksaa ennakkoa edellä säädetystä poiketen, jos Melan valmius maksaa tässä laissa tarkoitetut korvaukset muutoin vaarantuisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa viimeistään kunkin vuoden kesäkuun 25 päivänä valtion korvauksen lopullisen määrän edelliseltä kalenterivuodelta. Tätä varten Melan on toimitettava ministeriölle selvitys edellisen vuoden kustannuksista viimeistään vahvistamista edeltävän kuukauden 20 päivänä.

Jos Melalle 1 momentin mukaisesti kalenterivuoden aikana maksetut ennakot ylittävät saman vuoden valtion korvauksen lopullisen

määrän, ylittävä osa saadaan käyttää seuraavan vuoden kustannuksiin.

17 §

Valtion korvaus hallintokustannuksista

Valtion varoista suoritetaan Melalle kohtuullinen korvaus tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Melalle aiheutuvista hallintokustannuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö päättää Melan esityksestä 1 momentissa tarkoitetun kohtuullisen korvauksen määrän ja suorittaa korvauksen Melalle maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 §:ssä tarkoitetun korvauksen yhteydessä.

18 §

Poronhoitajan ilmoitusvelvollisuus

Poronhoitajan on ilmoitettava Melalle itseään, perheenjäseniään ja poronhoitotyötään koskevista seikoista, jotka voivat vaikuttaa tämän lain mukaisen sijaisavun tai korvauksen saamiseen taikka maksettavan korvauksen määrään.

19 §

Palvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Palvelujen tuottajan on ilmoitettava Melalle sijaisaputyötä, sijaista sekä elinkeinotoimintaansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa sijaisavusta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

20 §

Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat poronhoitajan taloudellista asemaa.

Melalla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa

laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, tämän lain toimeenpanoon perustuvat hallussaan olevat tiedot maksamistaan korvauksista, korvauksen ja sijaisavun saajista ja korvauksen perusteena olevista kustannuksista.

21 §

Oikeus tietojen saamiseen

Paliskunta, poroisäntä, poroisännän sijainen sekä veroviranomainen, Väestörekisterikeskus, Maaseutuvirasto, maistraatti, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos ovat velvollisia antamaan Melalle sen pyynnöstä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat tiedot, jotka koskevat poronhoitajan tai palvelujen tuottajan yritystoimintaa taikka poronhoitajalle myönnettyjä eläkkeitä sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi taikka Melalle tämän lain toimeenpanoa varten annettujen tietojen tarkistamiseksi.

22 §

Melan oikeus käyttää muissa asioissa saatuja tietoja

Melalla on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista asiaa käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että nämä tiedot vaikuttavat tämän lain mukaiseen sijaisavun myöntämiseen tai korvauksen saamiseen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Melalla olisi oikeus saada nämä tiedot muu-

tenkin erikseen. Sijaisavun ja korvauksen hakijalle on ilmoitettava etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä.

23 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Tämän lain mukaisen sijaisavun myöntämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

24 §

Korvausten maksamisen keskeyttäminen

Sijaisavun saamisen edellytysten tutkiminen ja korvausten maksaminen voidaan keskeyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, jos korvausten maksamiseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Jos ennen keskeytyksen voimaantuloa järjestetyistä sijaisavuista ei voida maksaa korvauksia täysimääräisinä varojen puutteen vuoksi, ne voidaan maksaa seuraavana vuonna sen vuoden valtion talousarviossa poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin osoitetusta määrärahadista.

25 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen estämättä, mitä 7 §:ssä säädetään sijaisaputuntien enimmäismäärän vahvistamisesta, sijaisaputuntien enimmäismäärä vuonna 2015 on 150 tuntia poronhoitajaa kohden.

2.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena
 kuin se on laissa 969/2013, seuraavasti:

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

9) maatalousyrittäjien lomituspalveluista
 siten kuin maatalousyrittäjien lomituspel-
 lulaissa (1231/1996) säädetään, turkistuotta-
 jien lomituspelvuista siten kuin turkistuot-

tajien lomituspelvuista annetussa laissa
 (1264/2009) säädetään sekä poronhoitajien
 sijaisavusta siten kuin säädetään poronhoita-
 jien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa lais-
 sa (968/2013) ja poronhoitajien sijaisavusta
 annetussa laissa (/);

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Pääministeri**ALEXANDER STUBB**Peruspalveluministeri *Susanna Huovinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

2.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 969/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

114 §

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

9) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään, turkistuottajien lomituspalveluista siten kuin turkistuottajien lomituspalveluista annetussa laissa (1264/2009) säädetään sekä poronhoitajien sijaisavusta siten kuin poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa (968/2013) säädetään;

9) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään, turkistuottajien lomituspalveluista siten kuin turkistuottajien lomituspalveluista annetussa laissa (1264/2009) säädetään sekä poronhoitajien sijaisavusta siten kuin *säädetään* poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa (968/2013) *ja poronhoitajien sijaisavusta annetussa laissa (/)*;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*